

Collegial: Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 50. Den 13 December 1800.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direktør Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.

Cancellieskriver og Afsessfører i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

Under 5 December d. A. er, igjennem det danske Cancelli, udfærdiget Reskripter til Kjøbenhavns Magistrat og Politimesteren i Kjøbenhavn af følgende væsentlige Indhold: Hs. Majestæt er bleven foredraget et fra Politimesteren indkommet Forslag, angaaende, at sanvel Politi-Etaten, som Bagter-Kompagniet maatte vorde forøgede og begge med hinanden nærmere forbundne, samt at nogle derved ansatte Embedsmænd, tilligemed Politiets Betjente, maatte erholde en passende Forbedring i de dem tillagte Penninger, m. v.

Hs. Majestæt har taget ovennævnte Forslag, tilligemed Magistratens og Stadens 32 Råds over samme indhentedes Erklæringer, samt Cancelliets om denne

Sag gjorde Forestilling under nøieste Overveielse; og da Allerhøiøstsamme finder, at Ordens Haandthævelse og den offentlige Roligheds Bedligholdelse i Residents-Staden fordrer en mere udvidet Politi-Indretning sammesteds, og det derhos ansees billigt, at de under Politiet hørende Embedsmænd og Betjente lønnes saaledes, at de med Lyst og Virksomhed kunne udføre deres Kald; saa har Hs. Majestæt, i Betragtning heraf, fastsat og anordnet følgende: 1) Ligesom Hs. Majestæt vil tilforordne Kjøbenhavns Politi-Ret en tredie Assessor med Løn af den kongelige Kasse, saa vil Allerhøiøstsamme og, at foruden de 3 nu værende Fuldmægtige og 3 Kopiister ved Retten, endnu een Fuldmægtig beskikkes, til fornemmeligen at gaae Politimesteren tilhaande ved de ham paaliggende erekutive Forretninger; desuden vil Hs. Majestæt, at een Fuldmægtig og een Kopiist ansættes ved de Forretninger, som blive at henlægge under den 3die Assessor ved Politi-Retten og saaledes henhøre til denne Rets 4de Protokol. 2) Samtlige Politi-Fuldmægtige og Kopiister vil Kongen herefter selv beskikke, og skulle de, som af Politimesteren bringes i Forslag til Fuldmægtig-Embederne, til Devis paa deres Duelighed, forud have erhvervet sig latinø-juridisk Examen med 1ste eller 2den Karakter, eller dansk-juridisk Examen med 1ste Karakter og Udmærkelse; og de, som foreslaaes til Kopiister, være forsynede med dansk-juridisk Examen og i samme have erhholdet god Karakter. Deres Gager fast-

sættes saaledes: at den første Fuldmægtig ved Politiretten, saavelsom den, der ansættes ved Politimesterens Embedets eksekutive Forretninger, nyde hver aarlig 500 Rdlr., den anden 400 Rdlr., og de øvrige 2de hver 360 Rdlr. Kopistene ved Politiretten skulle herefter nyde hver 300 Rdlr. aarlig Løn. 3) Foruden de ved Politiretten nu værende 21 Betjente, skal endnu af Politimesteren antages 10, saa at deres Antal i alt bliver 31. Af disse skulle de 4 dueligste nyde hver 300 Rdlr.; de 4 næst dem 250 Rdlr. og de øvrige 200 Rdlr. hver; uden at Anciennitet i Tjenesten alene skal give fortrinlig Udgang til højere Løn. Opsyns- eller Gade-Betjentene skulle herefter være 20 i Tallet; de 10 dueligste sættes paa 130 Rdlr. og de øvrige paa 100 Rdlr. aarlig Løn; og vil Hs. Majestæt, at de iblandt de hidtil værende, som allerede ved sidstafvigte Juni Maanedes Udgang vare i Tjenesten, hver erholde 20 Rdlr. godtgjort for dette Aar. 5) Samtlige Politiretts- og Opsyns-Betjente her i Staden, og i dens Forstæder, eller paa Broerne, saavelsom Vagtmesteren ved Politiretten, skulle herefter antages og afskediges af Politimesteren og af ham meddeles de fornødne Instruktioner. 6) Vagter-Kompagniet skal herefter umiddelbar staae under Politimesteren og samtlige Vagtere af ham antages og afskediges. 7) Inspektøren og Lieutenanten ved Vagter-Kompagniet vil Hs. Majestæt, efter Forslag fra Politimesteren, selv bestikke, og skal den første af disse nyde i aarlig Løn 500 Rdlr. og den

den anden 400 Rdlr. samt begge herester, under deres Embeds-Forretninger, bære en Uniform, der ligner den for Politi-Fuldmægtigerne anordnede. 8) Hs. Majestæt vil, at Gade-Vægternes Antal, som nu er 142, herester skal fordobles, og skal Politimesteren i den Anledning indkomme med Forslag om Raaden, paa hvilken han troer, at samtlige Vægtere kunne fordeles og bruges, hvorved tillige maa have Hensyn paa, hvorledes de, i Gidsvaades Tilfælde, bedst kunne nyttes og være behjælpelige. 9) Pas-Kontoiret skal herester henlægges under Politimesterens Opsyn, dog skal det med Sværksættelsen af denne Post beroe indtil det nye Raad- og Domhuus er opbyggt, og de fornødne Indretninger til dette Kontoir i samme kunne træffes. 10) Hs. Majestæt bemyndiger Politimesteren til aarligen at disponere over den Summa, der kan være tilstrækkelig til at udrede Belønninger for Opdagelser af Tyve-Komplotter, m. v., hvilken Summa, som bestemmes til 2000 Rd. aarligen, paa Forlangende bliver ham at anvise af Eradens Kasse; og skal han ikke være pligtig til, for sammes Anvendelse at aflægge videre Regnskab, end ved, i sin derover afgivende Beretning, at nævne hver Udgifts Natur og Bestemmelse. 11) Til at bestride disse foragede Udgifter, befaler Hs. Majestæt, at Vægterpengene forhøies til det dobbelte af hvad nu for Tiden under dette Navn svares. Denne forhøiede Afgift skal ligenes paa Gaarde og Huse, efter den af Hs. Majestæt

nærmere bestemmende Plan *). Det manglende tilskydes af Stadens Kasse. 12) I øvrigt vil Hs. Majestæt, at denne Befaling skal træde i Kraft fra næstkommende Aars Begyndelse.

Justitsfog.

Ved Høiesterets Dom, af 28 Oktober d. A., er Arrestantinden Charlotte Lovise Vanghorn, for begaaet Drab, tilfunden at bøde Liv for Liv og have sin Hoveds lod forbrudt samt Jord til Kongen, om hun nogen er eiende, og at betale de af Aktionen lovligen flydende Omkostninger. Af Høiesterets Indberetning om Sagen erfares dens Omstændigheder at have været følgende: Tilstalte, i Tjeneste hos Hjulmand Christen Hansen i Sundbyøster paa Amager, var den 16 Juni d. A., i Mandens og Konens Gravværelse, betroet deres $\frac{1}{2}$ Aar gamle Drengsbarn til Oppasselse. Moderen havde ved sin Vortgang udleveret noget Mad til Barnet; men dette spiste Arrestantinden, og, da Barnet derpaa var uroligt, gav hun det først tre Slag i Hovedet med knyttet

Næ

*) Politimesteren Justitsraad Haagen og Vice-Raadmand E. E. Lund ere, i den Anledning, under 5 December d. A., befalede at sammentræde i en Kommission for at undersøge, om og hvorledes Bægterpengene rigtiggere og mere med Hensyn til Løttelse for den fattige Klasse af Indvaanerne, end tilforn og sidst, ved Plakaten af 31 October 1796, steet er, kunne klassificeres og reparteres.

Mæve, og stødte det siden, da det vedblev at være uroligt, tvende Gange mod Sengestolpen, hvorefter hun, da Barnet derpaa blev stille, og, som det siden erfarede, var dødt, lagde det i Buggen, og søgte at undslye men blev indhentet af Naboerne.

Den afholdne Obduktionsforretning godtgjør, at Barnet paa en voldsom Maade er dræbt ved Stød og Slag i Hovedet: det er og af det optagne Præliminærforsør blevet oplyst, at Barnet fandtes liggende dødt i Buggen, og Delinqventinden har og under dette Forhør tilstaaet at have dræbt Barnet paa den ovenansførte Maade, hvilket og af hende for Retten er gjentaget og vedgaaet. Hendes Alder er med Præsteattest beviist at være omtrent 17 Aar. Det er ved nogle Vidner og Attester godtgjort, at man ansaae hende paa en Maade for at være vanvittig; men andre Vidners Udsegende stemmer ei ganske overeens hermed, hvortil kommer, at hun ordentligen har forrettet, hvad hende blev paalagt, og hun desuden, ved at ville undsløbe, har viist, at hun kjendte hendes Handlings Beskaffenhed.

Efterat denne Sag, med alle dens Omstændigheder og Høiesterets Indstilling, af det danske Cancelli har været Hs. Majestæt foredraget, har Høiøstamme benaaet det Arrestantinden paa Livet, imod at hun hensættes til Tugthuus-Arbeid paa Livs Tid. De Grunde, som til den hende idømte Strafs Formildelse ere tagne i Betragtning, have været:

- 1) at hun fældes ved egen Tilstaaelse;
- 2) at alle Omstændigheder vise, at hende ei kan tillægges intentio directa til at dræbe Barnet: hvilket, endskjøndt det ei efter stræng Ret kan tages i Betragtning, dog altid maa ansees som en Grund til at formilde Straffen ved Benaadning;
- 3) at det er beviist, at Arrestantinden led Mangel i sin Tjeneste, og maatte kjøbe sig Brød for de 8 Sk., hun fik i Fæstpenge;
- 4) at hendes Banvittighed, i det mindste til visse Tider, af flere er bevidnet, og at denne Sindssvagthed, der ved Attester af en Præst og andre er godtgjort, endskjøndt den ei kan ansees som Galenskab, dog maa formindske Tilregneligheden;
- 5) Arrestantindens flette Opdragelse og deraf flydende Mangel paa Kundskab, hvilket ved Præstens og flere Attester tilstrækkeligen er oplyst, og endeligen
- 6) hendes unge Alder, i hvilken Erfaring og Estertanke, især med saa svage Forstandsevner, ei endnu har kunnet oprette den Mangel af Moralitet, som hendes flette Opdragelse lader formode.

Fogivninger.

Under 5. d. M. er, igjennem det tyffe Cancelli, udstedet et Patent mod Opkjøb og Forprang af Smør paa Landet, for Hertugdømmene Schlesvig og Holsteen, Herstabet Pinneberg, Staden Altona og Grevskabet Ran-

gau. Dets Indhold er følgende: Da de fra Overdica-
sterierne i Gottorft og Glückstad, paa Hs. Majestæts
Besaling, under 11 og 12 Nov. d. A. fornyede An-
ordninger af 4 og 13 Aug. 1745, mod Optjeb og For-
prang af Smør paa Landet, ikke lyde overeensstemmende,
og samme paa sine Steder misforstaaes og forklares i en
alt for udstrakt Mening, saa vil Hs. Majestæt, under
hine fornyede Anordningers Ophævelse, herved over denne
Gjenstand bestemttere bekjendtgjøre sin allerhøieste Villie.

- 1) Bestilling, Indtjeb og Vortførsel af Smør i hele,
halve og fjerdedeel Tønder bliver som forhen tilladt,
forsaavidt derved ei handles mod andre Anordninger
end nærværende.
- 2) I mindre Quantiteter derimod, altsaa i Lispunde,
Punde o. s. v. og paa Veien til Torvet, er det for-
budet at optjebe Smør, og det kan altsaa, efter den
paa ethvert Sted indførte Orden, i Stæderne og Flek-
terne kun bringes til Torvs og der sælges.
- 3) Hvo som imod foranserte Forskrift driver Optjeb og
Forprang, skal foruden Varenes Konfiskation, efter
Omstændighederne, straffes med en Mulkt fra 20 til
100 Rdlr., og, i Mangel af Formue, med forholds-
messigt Fangsel paa Bånd og Brød.
- 4) Nærværende Patent lader det iøvrigt beroe ved
alle, Handelen overhoved og den tilladte og forbud-
ne Indførsel og Udførsel i Særdeleshed, angaaende
Forskrifter.

Over sammes nøiagtige Fuldbgyrdelse skulde Overdica-
sterierne og alle Øvrigheder og Embedsmænd paa det
nøieste vaage.

Under 3 d. M. er, igjennem Rentekammeret, ud-
stedet et Patent angaaende Udskrivningen af Magazin-
korn, samt Hø og Halm, i Hertugdømmene Schles-
vig og Holsteen, og Herstabet Pinneberg, for Aaret
1801, som ogsaa Betalingen for de af Magazinpræstan-
da for Aaret 1800 endnu resterende Quantiteter. Det
bestemmes heri, at Rugen, for saavidt Leverancen af en
Deel af samme ei allerede paa Rentekammerets Befaling
er foranstaltet, og Havren, samt Høet og Halmen, ei
skal leveres strax, men in Natura oplægges til nærmere
Ordre, under Straf af dobbelt Leverance, dersom no-
gen, ved anstillet Undersøgelse, ei har det pligtige Qvan-
tum i Beredskab; ligeledes, at de fra Udskrivningen for
1800 hos Undersaatterne oplagte, og hidtil ei til Leve-
rance in Natura anviste, Quantummer af Havre, Hø
og Halm skulde betales efter de i Patentet af 27 Novbr.
f. A. fastsatte Priser, inden 4 Uger fra dettes Forkyn-
delse; det Rug derimod, som fra denne Udskrivning end-
nu er i Behold, skal af Vedkommende, paa Rentekam-
merets nærmere Anvisning, afleveres in Natura til de
Steder, som vorde dem derfra anviste.

(Fortsættelse af Forordningen angaaende Landmilice.
Indretningen i Hertugdømmene.)

- 72) Ved Kavalleriet blive fremdeles som forhen det nationale Mandskabs samtlige Monderings-, Equipage- og Armatur-Sorter bevarede af Regimenterne, saa at Godsøvrighederne og Lægds mændene kun i Henseende til Fourageer-Huerne og Kitlerne have at sørge for deres Bevaring og Behandling. Derimod skal som forhen til Godtgjørelse for Magasin- og Depot-Leie, og for de deri forvarede Sagers Reenligholdelse, for Mand og Hest tillige, erlægges aarligen 24 Sk. (i Amtene, Landskaberne og Kloster-Distrikterne, og paa Stads-, Kirke- og Hospitals-Godserne, af Amts- og Jurisdiktions-Distriktet 12 Sk., og af Hesteholderen ogsaa 12 Sk.; for de adelige Godser ligeledes af Gods-Distriktet, som stiller Manden, den ene, og af Hesteholderen den anden Halvdeel) og disse Penges ved de aarlige Landmilice-Sessioner udredes til General-Krigskommissæren, til videre Udbetaling til Regimentskassen. I Henseende til de til Infanteriet og Artilleriet hørende Folk, skeer Udtagelsen af deres samtlige Monderingsstykker (Skocne undtagne, som fremdeles bevares i Lægderne og paa de adelige Godser) som ogsaa deres Gevær og Læbertoi, af Regimenterne og Artilleri-Detachementet selv, og skal derimod til disse af de Jurisdiktions-Distrikter, som denne Indretning fritager for Ansvar og Udgifterne, paa hver Mand

Mand aarligen betales 12 Sk., som ligeledes udbetales til General-Krigskommissæren, ved de aarlige Sessioner, eller til den Sessionen bivaanende Stabs-Officeer, til videre Udbetaling til Regiments-Kassen.

73) De Nationale skulle vise deres foresatte Over- og Under-Officerer den tilbørlige Agtelse og Lydighed, sammeligen modtage den Underviisning, som gives dem, og paa bedste Maade eftergjøre Vendingerne og Haandgrebene. For at de kunne vide, hvorledes de have at forholde sig under Kommandoen og i Krigstjenesten, skulle de derhen hørende Krigsartikler forelæses og forklares for dem.

74) Monderingsstykkerne og hvad der ellers ved Exerri-
cen gives dem under Hænder, (for Ex. Geværproppe
o. s. v.) skulle de tage vel i agt. Dersom det for-
sæt-
ligen beskadiges af dem og fordærves, skulle de selv
anskaffe det igjen. Saa skal ogsaa den Nationale, ef-
ter endt Regimentssamling, ei underveis opholde sig
i Kroerne eller andetsteds, men strax forsoie sig hjem
og til sit Arbeid. Dersom han bliver borte over den
tilbørlige Tid, skal Huusbonden være beseiet til at
afforte ham 8 Sk. for hver Dag af hans Løn. Over-
hoved skulle de Nationale i deres Forretninger forhol-
de sig som andre stikkelige Folk og Vønderkarle, og
ingenlunde af National-Tjenesten tage Anledning til
at vise sig trodsige og gjenstridige mod deres Huus-
bønder. I Særdeleshed anvises de herved, under
unde-

undeblivelig exemplarisk Straf, til, paa deres Marscher til og fra Regimentet, at afholde sig fra al Uorden, og skulle Regimenterne alvorligen indskærpe dem dette hvergang ved deres Afmarch.

(Slutningen følger.)

Under 12 d. M. har det behaget Hs. Majestæt at resolve saaledes:

”Det er Vor allernaadigste Villie, at ingen Illuminationer eller andre pengespildende Høitideligheder skulle finde Sted i Vore Riger og Lande, i Anledning af det kommende Aarhundredes Begyndelse.”

Blandede Efterretninger.

I det kongelige Videnskabernes-Selskabs Møde, den 5 Decbr. sidstleden, oplæste Hr. Justitsraad Müller en Afhandling, indeholdende udførlig Beskrivelse over en stor Deel Forsøg, som han har anstillet for at finde en Metal-Blanding, som gav den stærkeste og tæteste Malm til Kanoner og Mørser, samt adskillige Bemærkninger og Anviisninger ved Smelte-Ovnens Indretning og Omgangsmaaden med Smeltningen.

Hr. Oberst-Lieutenant v. Zack, Direktør ved det hertugelige gothaiske astronomiske Observatorium i Seeberg, blev valgt til Selskabets Medlem.

Da det ved Tingsvidne er blevet oplyst, at Knud Gundersen af Bragerås By har ræddet tvende Menneſker, ſom, ved at roe en Hæſt over til en Øe, vare ſaldne i Vandet, da Hæſten blev urolig i Vaaden og ſanſtrede ſamme, ſaa har Cancelliet, under 29 f. M., tilſkrevet Eriſtamtmanden over Aggershuus-Stift, at til bemældte Knud Gundersen ſan, efter Plalaten af 14 September 1798, udbetales en Belønning af 20 Rdlr. Ligeledes er det ved Tingsvidner blevet oplyst, at nedanførte Almueſmænd have ræddet adſkillige Menneſker, ſom uden deres Hjælp vilde have tilſat Livet paa Søen, og Cancelliet har derfor, under 22 f. M., i denne Anledning tilſkrevet Amtmanden over Romsdals Amt, hvorunder de Paagjældende henhøre: at Gabriel Getmundſen Lieſkar, Bent Pedersen Morck og Chriſtian Poueſſen Gurøren, ſor at have bjerget tvende Mænd af Havsnød, da de vare kuldſeilede, ſan tilſtaaes en Belønning af 20 Rd. til lige Deling: at Peder Toresen Selvaagen, Ole Stephenſen Selvaagen og Knud Andersſen Rødſe, ſor at have bjerget 3 Menneſker, ſom paa deres Reife til Kirken kuldſeilede indensfor Stotſund, tilſtaaes 30 Rdlr. til lige Deling; og at Henrik Knudſen Størealme og Arne Knudſen Størealme, ſor at have ræddet og derefter i tvende Døgn pleiet en Skydsſkaffer, ſom, ſor at befordre et Brev, der angik Kongens Tjeneste, havde begivet ſig ud paa Bartalsfjorden, hvor hans Vaad af den ſvære Søgang blev opfyldt med Vand

og omkøbt, kan tilstaaes en Belønning af 10 Rdlr. til lige Deling.

Da Qvarantæne-Kommissionen i Christianssand har indberettet, at en Skipper navnlig Christian Hansen, førende Brig-Skibet Hanna, kommende fra St. Thomas og destineret til Kjøbenhavn, er, ikke alene uden Tilladelse, men endog imod given Advarsel, gaaen i Land med 3 af sit Mandskab, efterat være indlotset til Græse Havn, saa har Cancelliet, under 6 d. M., tilfrevet Kjøbenhavns Hof- og Stads-Ret, at lade bemældte Skipper, naar han hertil ankommer, for dette hans Forhold, Justitialiter tiltale.

Pedigt Embede.

Under det danske Cancellie: Igen Sognefald paa Also, angivet til 333 Rdlr. 2 Mk. Indkomster, foruden den aarlige Afgift af 100 Mk. lybsk eller 33 Rdlr. 2 Mk. til det residerende Kapellani, hvilket ved første indtræffende Balance skal nedlægges.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 12 Decbr. er Borgemeister, Byfoged og Bykriver i Frederiksstad, P. Garde, efter Ansøgning, i Naade og med Pension entlediget fra sine Embeder, dog vedbliver han sammes Bestyrelse indtil Juni Maanedes Udgang næstkommende

Har;

Nar; Kand. Theol. C. Warming beskikket til Cognepræst for Knebel og Koelso Menigheder i Aarhus Stift; Kand. Theol. L. M. Smith til Katechet ved Bremerholms Menighed i Kjøbenhavn; Kand. Theol. H. C. Jespersen konfirmeret til Personel-Kapellan for sønder og norre Borch Menigheder i Ribe Stift; Exam. Jur. J. K. Dons ligeledes til Birkedommer og Skriver ved Juellinge Birk i Volland.

Under det tydske Cancellie: Den 5 December er Kand. Jur. G. M. Sievers udnævnt til Herredsfoged i sønder Rangstrup Herred under Apenrade Amt; Cancelliraad og Borgemeester C. L. Kanitz i Apenrade, i Naade entlediget fra sit Embed, og Over- samt Landrets-Advokat B. C. Prehn i hans Sted beskikket til Borgemeester.

Under Generalitetet: Den 5 December er karakteriseret Ritmester v. Schulz forundt det ved Ritmester v. Berghs Død vakant blevene Kompagni i det smaalandske Dragon-Regiment som Chef, og Second-Lieutenant á la suite v. Sibbern i hans Sted igjen udnævnt til virkelig Premier-Lieutenant i Regimentet. Ved det første aggershusiske Infanteri-Regiment er Premier-Lieutenant v. Reichwein forundt Afsked med Pension; Kapitain v. Sorly forflyttet som Chef til det vakant blevene totenske Kompagni; Prem. Lieutenant v. Nagel bestilt til Kapitain og

Chef

Chef for det øvre-walderiske Kompagni; Sec. Lieutenant de Seue og v. Arøe udnævnte til Prem. Lieutenanter ved de Nationales; Fændrikkerne v. Harbou og v. Lühow til Second-Lieutenanter ved samme, og Fændrikkerne à la suite v. Jønsen og v. Ries til virkelige Fændrikker; forrige Garnisons-Chirurg paa Helgoland, Delanoy, be-
fikket til Under-Chirurg ved det hollandske Infanteri-Regiment.

Under RenteKammeret: Den 3 Decbr. er Architect J. C. Heilmann udnævnt til Bygnings-Konduktor.

Under Admiralitetet: Den 28 Novbr. ere Second-Lieutenanterne i Sø-Etaten, T. Wilde, A. Krieger, J. M. Dødt, F. Gieding, P. A. Nielsen og H. Top, avancerede til Premier-Lieutenanter. Den 5 December er Enroullerings-Chefen i Syens Distrikt, Kammerherre og Kommandør Bülow, efter Ansøgning, i Naade afskediget af Sø-Etaten med Pension, og Capitain-Lieutenant Bluhme i hans Sted befikket til Enroullerings-Chef i bemældte Distrikt; Premier-Lieutenant Schindel, efter Ansøgning, i Naade afskediget med Capitain-Lieutenants Karakter og Pension, og Sec. Lieutenanterne A. C. Lütken og J. B. C. M. de Wirth avancerede til Premier-Lieutenanter; Premier-Lieutenant Grev Trampe er ansat som Enroullerings-Officer i Korsør.